

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

60-2

100 Státní archeologický ústav 100 let moderní archeologie v českých zemích

BRNO 2019

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 60
Volume 60

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Lumír Poláček

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Litovel, Masarykova ulice. Keramická plastika koníčka (obr. 67, str. 282).
Litovel, Masarykova Street. Ceramic sculpture of a horse (Fig. 67, Pg. 282).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2019
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2019 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Resumé

Jiříkov (Kat. Sovinec, Bez. Bruntál), Burg Sovinec. Hochmittelalter, Neuzeit. Burggraben. Rettungsgrabung.

KLENTNICE (OKR. BŘECLAV)

„Stará hora“. Vrcholný středověk. Sídliště. Povrchová prospekce. Uložení nálezů: Regionální muzeum v Mikulově, př. č. 41/2018.

Lokalizace: X=-598742 Y=-1201229 (S-JTSK)

Během povrchových sběrů na lengyelském sídlišti (viz oddíl Neolit) byly nalezeny i dva keramické fragmenty s příměsí drčeného grafitu, patrně z vrcholného středověku.

František Trampota

Resumé

Klentnice (Břeclav district). Two pottery fragments from High Middle Ages were found during a field survey.

KRALICE NA HANÉ (OKR. PROSTĚJOV)

Kralický háj, parcela č. 344/1. Novověk. Doklady vodohospodářských aktivit (rybník?). Záchraný výzkum.

Ve dnech 23. května až 17. října 2018 probíhal záchranný archeologický výzkum vyvolaný akcí „Odstavná plocha v areálu společnosti SPEDITION FEICO spol. s r. o.“ Jediným archeologickým nálezem bylo nakupení kamenů (ZM ČR 1:10000, list 24-24-13, 133:352), jež lze patrně spojovat s raně novověkým rybníkem, který na základě dostupných historických pramenů i dřívějších terénních pozorování lokalizujeme právě do této části Kralického háje (k problematice podrobněji např. Fojtík 2015, 293).

Pavel Fojtík

Literatura

Fojtík, P. 2015: Keramický cášský roh ze zaniklé středověké vsi na k. ú. Kralice na Hané, okr. Prostějov, střední Morava. *Archeologické rozhledy* LXVII(2) 287–298.

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). Kralický háj, Parz. Nr. 344/1. Neuzeit. Während der Rettungsgrabung wurde eine Steinhäufung freigelegt, die vielleicht mit dem hier belegten frühneuzeitlichen Teich zusammenhängt.

KRALICE NAD OSLAVOU (OKR. TŘEBÍČ)

Kostel sv. Martina, parc. č. 84. Raný středověk, vrcholný středověk. Odvlhčení kostela. Záchraný výzkum.

Archeologický výzkum byl vyvolán odvlhčením a rekonstrukcí dešťové kanalizace kostela sv. Martina v Kralicích. Zemní práce odhalily z větší části betonové drenáže z 90. let 20. století, v menší míře bylo možno dokumentovat základové zdivo, například u závěru nejstarší části kostela. Výkopy v prostoru hřbitova obsahovaly fragmenty lidských kostí, několik zlomků keramiky ze závěru raného středověku a vrcholného středověku (Těsnohlídek, J., Půčař, A. 2018).

Jakub Těsnohlídek

Literatura

Těsnohlídek, J., Půčař, A. 2018: *Odvlhčení kostela sv. Martina v Kralicích*. Rkp. nálezové zprávy č. A064/2018. Uloženo: Archiv Archia Brno z. ú.

Resumé

Kralice (Třebíč District). Documentation of St. Martin church foundations. Human bone fragments, Late Hillfort and High and Late Medieval pottery.

KRNOV (K. Ú. KRNOV-HORNÍ PŘEDMĚSTÍ, OKR. BRUNTÁL)

Ulice U Požárníků, parc. č. 122. Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Ulice U Požárníků (dříve Pekařská/Bäckergasse) probíhá v severní části historického jádra Krnova. V roce 2009 bylo v rámci záchranného archeologického výzkumu provedeno v celém průběhu ulice a nejbližším okolí několik (celkem 17) sond (Kolář, Skalická 2010), díky nimž se podařilo získat základní představu o urbanistickém vývoji této části města. Ulice kopírovala průběh jedné ze dvou vodotečí, které původně protékaly Krnovem. Zatímco jižní sloužila až do poloviny 20. století jako mlýnský

náhon, severní vedoucí Pekařskou ulicí byla už před koncem 13. století zasypaná a převrstvena několika úrovněmi dláždění (Kolář, Rosová 2015). Na základě vyhodnocení poznatků získaných výzkumem se zdá, že zatímco jižní fronta ulice, která přiléhala k zadním částem městišť při Horním náměstí a Panské ulici, vznikala později a pozvolna, zástavba podél severní strany ulice s parcelami sousedícími s městským hradebním pásem byla starší a až na výjimky stabilnější (Zezula 2015).

Záchranný archeologický výzkum (akce NPÚ ÚOP v Ostravě č. 100/18) se uskutečnil v areálu hasičské stanice. Její budova vznikla v roce 1875 na místě starší dřevěné stavby, která zabírala dvě městské parcely. Ty byly původně zastavěné, ale po požáru v roce 1779 byla spáleniště vykoupena městem. Rovněž dnešní Školní ulice, která vede podél západního průčelí hasičské zbrojnice, nahradila městskou parcelu. Archeologický výzkum zde v roce 2009 zachytil dvě fáze suterénu v křížení ulic Školní a U Požárníků i hospodářské zázemí v partiích přiléhajících k hradební zdi (Kolář, Skalická 2010; Zezula 2015). Na přelomu listopadu a prosince 2018 probíhala rekonstrukce povrchu nádvoří hasičské zbrojnice, při té příležitosti byla bez předchozího ohlášení vyhloubena jáma (5,7 m × 6,2 m × 3,7 m) pro osazení zachytných nádrží na dešťovou vodu. Výkop se nacházel v prostoru, kde stával ještě v roce 1955 dům zachycený již na stabilním katastru (č. p. 30, parc. č. 15). Ukázalo se, že podsklepený byl pouze v přední části, v zadním traktu byly archeologické situace překryty a „chráněny“ nadzemní částí objektu. Zemními pracemi byly zničeny intaktní archeologické terény, jež nebyly až na jednu výjimku porušeny novodobými aktivitami (výkop pro inženýrské sítě). Vývoj zástavby střední části městské parcely tak bylo bohužel možné pouze dokumentovat na stěnách jámy.

Zatímco západní profil tvořil pouze zásyp pro kanalizační potrubí, na ostatních třech bylo zachyceno mohutné souvrství související s užíváním místa už poměrně záhy po založení města (1253). Nejvýraznější komponentou byl rozměrný suterén (o. 500) dřevohlíněného domu o minimálních rozměrech 4,7 x 5,0 m a hloubce 1,2 m. Stěny objektu zpevňovala po obvodu plenta (k. 904) skládaná z lomových kamenů pojených hlínou. Konstrukce byla patrná zejména na východním profilu, kde byl její líc zřetelně oddělen od zánikové výplně suterénu tvořené převážně lomovými kameny. O poznání méně výrazně se zpevnění stěny projevilo na severním profilu, kde ho lze předpokládat pouze na základě větší a pravidelnější koncentrace kamenů při západní hraně objektu. Díky získanému keramickému inventáři můžeme dobu zániku předběžně stanovit na 2. polovinu 15. století. Výkop porušil několik objektů ze 14. století, z nichž minimálně jeden lze pravděpodobně také označit za relikv suterénu (o. 514), a také souvrství se dvěma požárovými horizonty, bohužel bez datovatelného materiálu. Nad zásypem objek-

tu 500 se nacházel víc než 0,5 m mocný sled požárových planýrek pocházejících z 1. poloviny 16. století. Prostor byl následně dorovnán a překryt několika fázemi podlahových úrovní barokního domu.

Jak bylo uvedeno výše, dům č. p. 30 byl v přední části podsklepen, zásyp sklepa i se schodištěm tvořil převážnou část jižního profilu. Sklep byl zahlouben do souvrství, jehož nejmladší fázi bychom mohli datovat do 17. století. Starší situace tvořily opět zahloubené objekty, nejnápadnějším byl objekt (o. 520) s výraznou kolmou stěnou a hloubkou 1,2 m, zasypaný v průběhu 15. století. Do něj byla vložena 0,8 m široká zeď (905) ze smíšeného materiálu (lomový kámen, cihla) pojená jílem. Vzájemný vztah obou struktur (zda zeď porušila zásyp objektu nebo mu předcházela) nelze blíže objasnit, situace byla téměř celá zničena vybagrováním plochy. Jisté je, že část zdíva později sloužila jako obvodová zeď sklepa barokního domu.

Vykopáním prostoru pro nádrže bylo nenávratně ztraceno velké množství informací, následkem čehož zůstane naše poznání o vývoji zástavby na lokalitě pouze útržkovité. Podobně relativní je datace nálezo- vých situací, která se zakládá na pouhých jednotlivých keramických zlomcích získaných vzorkováním příslušných vrstev. Jisté je, že parcela č. 15 v ulici U Požárníků byla osazena poměrně nedlouho po založení města v polovině 13. století a zděné stavbě ze 17.–18. století předcházelo několik fází suterénu dřevohlíněného domu.

Barbara Marešová, Radim Ťulpík

Literatura

Kolář, F., Skalická, P. 2010: *Krnov, ulice U Požárníků – plynovod*. Rkp. nálezové zprávy. Uloženo: Archiv archeologického oddělení Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Ostravě, Opava.

Kolář, F., Rosová, R. 2015: Ulice a náměstí. In: F. Kolář, D. Prix, M. Zezula (eds.): *Krnov: historie, archeologie*. Ostrava: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, 88–115.

Zezula, M. 2015: Městský dům a parcela ve světle archeologie. In: F. Kolář, D. Prix, M. Zezula (eds.): *Krnov: historie, archeologie*. Ostrava: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, 122–131.

Resumé

Krnov (Bez. Krnov-Horní Předměstí, Bez. Bruntál), U Požárníků Straže, Parz. Nr. 122. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.